

## Nr 10

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1970/71 inom handelsdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.*

(5:e avd.)

### DRIFTBUDGETEN

#### Tionde huvudtiteln

#### Handelsdepartementet m. m.

1. **Handelsdepartementet m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1, bilaga 12, framlagda förslag (punkterna A 1—A 3, s. 9—12 i utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 2 januari 1970) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1970/71 anvisar

1. till *Handelsdepartementet* ett förslagsanslag av 4 100 000 kr.,
2. till *Krigsmaterielinspektionen* ett förslagsanslag av 164 000 kr.,
3. till *Kollegiet för Sverige-information i utlandet* ett förslagsanslag av 1 091 000 kr.

2. **Handelssekreterare.** Kungl. Maj:t har (punkt A 4, s. 12—14) föreslagit riksdagen att till Handelssekreterare för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 5 800 000 kr.

I de likalydande motionerna I:95 av herr Åkerlund och II:102 av herr Enarsson har hemställts att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, bilaga 12, punkten A 4. Handelssekreterare, måtte uttala att tjänstgöringstiderna för handelssekreterare bör utökas med ett år.

*Utskottet.* Handelssekreterarnas antal har fördubblats sedan budgetåret 1962/63. För innevarande budgetår har medel anvisats till femton tjänster.

Departementschefen vitsordar att goda erfarenheter har vunnits av den specialiserade service i marknadsföring som handelssekreterarna erbjuder. För att bl. a. skapa förutsättningar för en fortsatt utbyggnad av organisationen övervägs enligt statsrådsprotokollet att inleda en tvåårig försöksverksamhet med avgiftsbeläggning av handelssekreterarkontorens tjänster av konsultkaraktär. Vad departementschefen härom anfört har inte gett utskottet anledning till särskilt uttalande.

Handelssekreterarna förordnas av Kungl. Maj:t för en tid av tre år. Tjänstgöringstiden förlängs emellertid i allmänhet med ett år och har i särskilda fall förlängts därutöver. I motionerna I: 95 och II: 102 framställt yrkande syftar till en ökning av förordnandetiden till fyra år med möjlighet till förlängning med två år.

Frågan om anställningstider för handelssekreterarna behandlades senast av riksdagen år 1968 i anledning av då framställt motionsyrkande (SU nr 10). Utskottet förutsatte på anförda skäl att Kungl. Maj:t även i fortsättningen skulle besluta om förlängd förordnandetid om särskilda skäl motiverade det. Med denna utgångspunkt ansåg utskottet att det då ifrågasvarande motionsyrkandet inte påkallade någon åtgärd. Riksdagen delade denna uppfattning. Då inga omständigheter framkommit som motiverar ett ändrat ställningstagande från riksdagens sida till frågan om förordnandetiden avstyrker utskottet det nu ifrågasvarande motionsyrkandet.

Vad beträffar stipendier till praktikanter åt handelssekreterare har antalet praktikantplatser under perioden 1964/65—1969/70 ökat från 5 till 14. I syfte att vidga möjligheterna till praktisk exportutbildning och att förstärka handelssekreterarorganisationen föreslås att medel beräknas för åtta nya praktikantplatser. Utskottet tillstyrker förslaget.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Handelssekreterare* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 5 800 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionerna I: 95 och II: 102.

3. **Kommittéer m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 5, s. 15) och hemställer

att riksdagen till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

4. **Extra utgifter.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 6, s. 15) och hemställer

att riksdagen till *Extra utgifter* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 kr.

**Utrikeshandel m. m.**

5. **Sprängämnesinspektionen.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 2, s. 18—20) och hemställer

att riksdagen till *Sprängämnesinspektionen* för budgetåret 1970/71 anvisar ett förslagsanslag av 1 118 000 kr.

6. **Främjande av utrikeshandeln m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt B 3, s. 20—24) föreslagit riksdagen att till Främjande av utrikeshandeln m. m. för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 7 850 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

*dels* de likalydande motionerna I: 216 av herr Tistad och II: 249 av herr Andersson i Örebro m. fl. vari hemställts att riksdagen för utökning av stipendiatverksamheten vid exportrådet för den mindre industrin anvisar ytterligare 15 000 kr. utöver vad departementschefen föreslagit eller sammanlagt 605 000 kr.,

*dels* de likalydande motionerna I: 370 av herrar Helén och Bengtson och II: 406 av herrar Hedlund och Gustafson i Göteborg vari hemställts att riksdagen beslutar att till Främjande av utrikeshandeln m. m. för budgetåret 1970/71 anvisa ett med 1 000 000 kr. i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag förhöjt reservationsanslag om 8 850 000 kr. varav 6 400 000 kr. ges till »Kollegiet för Sverige-information i utlandet» för kommersiell information i enlighet med vad som anförts i motionerna.

*Utskottet.* Kungl. Maj:ts förslag innebär att under den nu ifrågavarande anslagsrubriken Främjande av utrikeshandeln m. m. skall beräknas 5,4 milj. kr. till kommersiell information i utlandet, 590 000 kr. till exportrådet för den mindre industrin, 50 000 kr. till utrikeshandelsstipendier, 1 360 000 kr. till utlandshandelskamrarna, 350 000 kr. till praktikantverksamhet vid nämnda handelskamrar och 100 000 kr. till övriga exportfrämjande åtgärder. Departementschefen räknar med att utöver det föreslagna anslagsbeloppet skall ca 800 000 kr. av särskilda fondmedel och reservationsmedel kunna disponeras för exportfrämjande verksamhet.

Vad beträffar kommersiell information innebär Kungl. Maj:ts förslag en uppräknig av medelsanvisningen under förevarande anslag med 400 000 kr. I motionerna I: 370 och II: 406 föreslås en ökning med 1 milj. kr. i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag.

Under senaste femårsperioden har medelsanvisningen under detta anslag till kommersiell information ökat från 3,4 milj. kr. till 5 milj. kr. Kungl. Maj:t föreslår nu en ytterligare uppräknig. Utskottet har funnit sig böra godtaga att uppräknigen begränsas till 400 000 kr. och avstyrker sålunda

nyssnämnda motionsyrkande. Detta utskottets ställningstagande har skett med beaktande bl. a. av att i särskild proposition föreslagits att budgetåret 1970/71 5,2 milj. kr. skall anvisas till exportfrämjande åtgärder m. m. för TEKO-industrierna och den manuellt arbetande glasindustrin.

Genom beslut av Kungl. Maj:t den 27 juni 1969 har småindustrins exportråd och småindustrins exportbyrå förts samman till exportrådet för den mindre industrin. Exportrådet har för budgetåret 1969/70 erhållit 495 000 kr. av anslagsmedel samt 60 000 kr. av särskilda fondmedel för handläggning av marknadsundersökningar. För nästa budgetår föreslår Kungl. Maj:t, som beräknar oförändrat belopp av fondmedel, en ytterligare medelsanvisning under anslaget med 95 000 kr. I enlighet med förslag i motionerna I: 216 och II: 249 föreslår utskottet att riksdagen därutöver anvisar 15 000 kr. till exportbyrån eller alltså sammanlagt 605 000 kr. Det synes utskottet nämligen väl motiverat att exportrådets utbildningsverksamhet förstärkes och byggs ut genom att medel anvisas för ytterligare ett stipendium.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen till utrikeshandelsstipendier, utlandshandelskamrarna, praktikantverksamhet vid nämnda handelskamrar och övriga exportfrämjande åtgärder beräknar medel i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag,

2. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 370 och II: 406, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till kommersiell information i utlandet beräknar 5 400 000 kr.,

3. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 216 och II: 249, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till exportrådet för den mindre industrin beräknar 605 000 kr.,

4. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 216 och II: 249 samt med avslag å motionerna I: 370 och II: 406, samtliga motioner i vad de avser medelsanvisningen, till *Främjande av utrikeshandeln m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 7 865 000 kr.

**7. Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna B 4—B 6, s. 24—26) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1970/71 anvisar

1. till *Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete* ett reservationsanslag av 130 000 kr.,

2. till *Bidrag till Svenska slöjdföreningen* ett anslag av 200 000 kr.,

3. till *Bidrag till vissa internationella byråer m. m.* ett förslagsanslag av 291 000 kr.

### Pris-, konkurrens- och konsumentfrågor

**8. Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor. Statens pris- och kartellnämnd.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna C 2—C 3, s. 27—30) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1970/71 anvisar

1. till *Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor* ett förslagsanslag av 1 391 000 kr.,

2. till *Statens pris- och kartellnämnd* ett förslagsanslag av 9 136 000 kr.

**9. Statens institut för konsumentfrågor: Förvaltningskostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt C 4, s. 30—35) föreslagit riksdagen att till Statens institut för konsumentfrågor: Förvaltningskostnader för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 6 282 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

*dels de likalydande motionerna I: 214 av fru Hamrin-Thorell och herr Lindblad och II: 248 av herr Ahlmark m. fl. i vad avser hemställan att riksdagen måtte besluta 1. att till Statens institut för konsumentfrågor: Förvaltningskostnader anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 452 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 6 934 000 kr. samt 2. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om inrättande i konsumentinstitutets regi av informationscentraler i Göteborg, Malmö och Umeå från den 1 juli 1971 samt att i den mån medel därför behövs redan under budgetåret 1970/71 dessa bör anvisas över tilläggsstat,*

*dels de likalydande motionerna I: 215 av herr Helén m. fl. och II: 250 av herr Gustafson i Göteborg m. fl. i vad avser hemställan A. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa 1. om utredning och förslag till förbättrad konsumentutbildning i skolan, 2. att berörda statliga myndigheter genom samråd med Sveriges Radio söker uppnå ökad användning av radio/TV i konsumentupplysningen, 3. om förslag till former för inrättande av konsumentkommittéer med kommunal förankring och allsidig sammansättning med representation för konsument-, löntagare- och företagareintressen, 4. att regeringen tar initiativ till ett samrådsorgan mellan forskning, producenter och konsumentrepresentanter samt B. att riksdagen*

med instämmande i de principiella ståndpunkter som redovisats i motionerna överlämnar dem till konsumentutredningen,

dels motionerna I: 547 av fru Elvy Olsson och herr Bengtson och II: 639 av herr Larsson i Borrbý i vad avser hemställan att riksdagen 1. i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning i syfte att få en anknytning till stånd mellan lokala konsumentkommittéer och kommunalfullmäktige samt 2. att riksdagen med instämmande i de principiella ståndpunkter som redovisats i motionerna överlämnar dem till konsumentutredningen.

*Utskottet.* De frågor som hänger samman med den statliga och statsunderstödda konsumentupplysningen utreds f. n. av konsumentutredningen. Utredningen har avlämnat en lägesrapport, i vilken vissa för konsumentpolitiken grundläggande frågeställningar belyses. Utredningsarbetet fortsättes.

Utskottet anser sig kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag om uppräknig av medelsanvisningen under ifrågavarande anslagsrubrik och avstyrker alltså den ytterligare höjning som begärts i motionerna I: 214 och II: 248.

Ställningstagandet innebär bl. a. bifall till begärd medelsanvisning för att institutet skall kunna fungera som central myndighet för hemkonsumenterna.

I samma motioner föreslås riksdagen nu fatta beslut beträffande informationscentraler. Med hänvisning till riksdagens tidigare ställningstaganden i denna fråga avstyrker utskottet förslaget.

I motionerna I: 215 och II: 250 föreslås att riksdagen hos Kungl. Maj:t skall hemställa om utredning och förslag till förbättrad konsumentutbildning i skolan.

Enligt skolöverstyrelsens instruktion åligger det överstyrelsen att tillse att utbildningen i fråga om innehåll och metoder fortlöpande förnyas, utvecklas och förbättras i takt med forskningens framsteg och utvecklingen inom offentlig och enskild förvaltning, näringsliv och arbetsmarknad samt på övriga områden av samhällslivet, varvid även förhållandena utomlands skall beaktas. Något initiativ från riksdagens sida synes inte påkallat på grundval av vad i motionerna anförts. Utskottet avstyrker därför ifrågavarande motionsyrkande.

Frågan om användningen av radio och TV i konsumentupplysningen har berörts i konsumentutredningens lägesrapport och torde komma att bli föremål för utredningens fortsatta uppmärksamhet. I rapporten betonas att det är angeläget att dessa media tas i anspråk i än större utsträckning än nu när det gäller kunskapsförmedling och opinionsbildning på konsumentområdet. Förevarande yrkande i motionerna I: 215 och II: 250 kan avslås.

I dessa motioner och motionerna I: 547 och II: 639 behandlas även särskilt frågan om konsumentkommittéer.

Då konsumentutredningen sysslar med denna och hithörande frågor avstyrkes motionsyrkandena.

I de ifrågavarande motionerna I: 215 och II: 250 har därtill yrkats bl. a. att riksdagen skall göra framställning beträffande samrådsorgan mellan forskning, producenter och konsumentrepresentanter.

Även denna fråga har konsumentutredningen berört. Då den måste sägas ligga inom utredningsuppdraget synes motionsyrkandet inte påkalla någon åtgärd.

I motionerna I: 215 och II: 250 berörs slutligen en rad andra åtgärder som enligt motionärernas mening bör genomföras.

Att riksdagen under pågående utredningsarbete skulle binda sig eller utredningen i något berört avseende måste anses olämpligt. Utskottet avstyrker därför motionerna I: 215 och II: 250 även i denna del.

Med hänsyn till konsumentutredningens direktiv synes det inte heller vara erforderligt att motionerna I: 547 och II: 639 överlämnas till utredningen för att i dessa framförda synpunkter skall komma under övervägande.

Under återopandande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 214 och II: 248, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Statens institut för konsumentfrågor: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1970/71 anvisar ett förslagsanslag av 6 282 000 kr.,

2. att riksdagen avslår motionerna I: 214 och II: 248 i vad de avser informationscentraler,

3. att riksdagen avslår motionerna I: 215 och II: 250 i vad de avser konsumentutbildning i skolan,

4. att riksdagen avslår motionerna I: 215 och II: 250 i vad de avser konsumentupplysning genom radio och TV,

5. att riksdagen avslår motionerna I: 215 och II: 250 samt I: 547 och II: 639 i vad de avser konsumentkommittéer,

6. att riksdagen avslår motionerna I: 215 och II: 250 samt I: 547 och II: 639 i vad de avser visst samrådsorgan,

7. att riksdagen avslår i motionerna I: 215 och II: 250 framfört yrkande om motionernas överlämnande till konsumentutredningen,

8. att riksdagen avslår i motionerna I: 547 och II: 639 framfört yrkande om motionernas överlämnande till konsumentutredningen.

**10. Statens institut för konsumentfrågor: Undersökningar och upplysningsmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt C 5, s. 35—36) föreslagit riksdagen att till Statens institut för konsumentfrågor: Undersökningar och upplysningsmateriel m.m. för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 344 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat de likalydande motionerna I: 214 av fru Hamrin-Thorell och herr Lindblad och II: 248 av herr Ahlmark m. fl. i vad avser hemställan att riksdagen måtte besluta att till Statens institut för konsumentfrågor: Undersökningar och upplysningsmateriel m. m. anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 30 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 374 000 kr.

*Utskottet* anser vad i motionerna anförts inte innefatta tillräckliga skäl att frångå Kungl. Maj:ts förslag om medelsanvisning och hemställer därför

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 214 och II: 248, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Statens institut för konsumentfrågor: Undersökningar och upplysningsmateriel m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 344 000 kr.

**11. Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning.** Kungl. Maj:t har (punkt C 6, s. 36—37) föreslagit riksdagen att till Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 4 294 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat de likalydande motionerna I: 214 av fru Hamrin-Thorell och herr Lindblad och II: 248 av herr Ahlmark m. fl. i vad avser hemställan att riksdagen måtte besluta att till Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 306 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 4 600 000 kr.

*Utskottet.* Kungl. Maj:t har föreslagit att ifrågavarande anslag räknas upp med 390 000 kr. till 4 294 000 kr. I motionerna I: 214 och II: 248 har yrkats en ytterligare medelsanvisning av 306 000 kr.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag om medelsanvisning. Ifrågavarande yrkande i motionerna I: 214 och II: 248 bör enligt utskottets mening alltså avslås.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 214 och II: 248, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Konsumentvaruforskning och kon-*



*sumentupplysning* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 4 294 000 kr.

**12. Bidrag till Varudeklarationsnämnden.** Kungl. Maj:t har (punkt C 7, s. 37—38) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Varudeklarationsnämnden för budgetåret 1970/71 anvisa ett anslag av 1 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

*dels* de likalydande motionerna I: 214 av fru Hamrin-Thorell och herr Lindblad och II: 248 av herr Ahlmark m. fl. i vad avser hemställan att riksdagen måtte besluta att till Bidrag till Varudeklarationsnämnden anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 250 000 kr. förhöjt anslag av 1 250 000 kr.,

*dels* de likalydande motionerna I: 215 av herr Helén m. fl. och II: 250 av herr Gustafson i Göteborg m. fl. i vad avser hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att berörda myndigheter i lämpligt forum tar initiativ till en internationell dokumentationscentral för varufakta,

*dels* de likalydande motionerna I: 742 av fru Hamrin-Thorell och II: 855 av herr Ahlmark vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om initiativ för att påskynda uppbyggandet av en internationell dokumentationscentral för varufakta.

*Utskottet.* Varudeklarationsnämnden har till uppgift att verka för ökad användning av upplysande varudeklarationer och att därvid särskilt tillse, att dessa blir vederhäftiga och i lämplig omfattning enhetligt utformade.

Utskottet ansluter sig till departementschefens bedömning beträffande anslagsberäkningen för nästa budgetår och avstyrker motionerna I: 214 och II: 248 i vad de avser medelsanvisning under denna anslagsrubrik.

Yrkanden i syfte att initiera tillkomsten av en internationell dokumentationscentral har förts fram i såväl motionerna I: 215 och II: 250 som motionerna I: 742 och II: 855. I anledning av dessa yrkanden har konsumentutredningen delgivit utskottets vederbörande avdelning ett den 13 februari 1970 avgivet remissyttrande rörande förslag till projekt för en av OECD nyinrättad kommitté för konsumentpolitik. I yttrandet framhåller utredningen att forsknings- och utvecklingsinsatser genomförda i internationell samverkan i hög grad synes kunna bidra till ett gott resultat vid utvecklandet av metoder för ett mer utbrett varudeklarationssystem. Den nytillsatta OECD-kommittén bör enligt utredningens mening på sitt program ta upp projekt med anknytning till varudeklarationsproblemen och pröva möjligheten av att inrätta en dokumentationscentral eller — för informationsutbyte på särskilda områden — en databank.

Med hänsyn till det anförda synes från riksdagens sida några åtgärder i frågan inte påkallade. Utskottet avstyrker därför ifrågavarande motionsyrkanden.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 214 och II: 248, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till Varudeklarationsnämnden* för budgetåret 1970/71 anvisar ett anslag av 1 000 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionerna I: 742 och II: 855 samt I: 215 och II: 250, de två sistnämnda i vad de avser internationell dokumentationscentral för varufakta.

### Patent- och registreringsväsendet

13. **Patent- och registreringsverket.** Kungl. Maj:t har (punkt D 1, s. 39—47) föreslagit riksdagen att till Patent- och registreringsverket för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 30 515 000 kr.

I de likalydande motionerna I: 756 av herrar Stefanson och Annerås och II: 875 av herr Löfgren m. fl. har hemställts att riksdagen måtte besluta att till Patent- och registreringsverket för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 30 715 000 kr.

*Utskottet.* Patent- och registreringsverket tillhör de myndigheter som deltar i utrednings- och försöksverksamheten med programbudgetering. Denna försöksverksamhet omfattar ett 20-tal myndigheter. Av dessa har i statsverkspropositionen elva, bland dem patent- och registreringsverket, föreslagits få medel anvisade i programtermer för nästa budgetår.

Verksamheten är uppdelad i ett antal program och delprogram. Delprogrammet Nyhetsgranskning, som avser nyhetsgranskning utan samband med patentansökan, föreslås bli behandlat enligt principer som skall gälla för uppdragsverksamhet och nettoredovisat över en anslagspost med formellt belopp. Utskottet tillstyrker detta förslag, som innebär att patentverket tills vidare fritt får anpassa omfattningen av denna verksamhet till efterfrågan. Enligt utskottets mening bör undersökas vilka åtgärder som måste vidtagas för att samma principer skall kunna tillämpas i fråga om patentverkets övriga verksamhetsområden.

I patentverket pågår sedan några år ett omfattande utvecklings- och rationaliseringsarbete med tyngdpunkten förlagd till patentavdelningen och bolagsbyrån i syfte att radikalt söka minska antalet oavgjorda ärenden och förbättra servicen åt verkets kunder.

Kungl. Maj:ts under ifrågavarande rubrik föreslagna anslagsbelopp innebär bl. a. att kostnadsramen för rationaliseringsprojekt satts till 200 000 kr. Patentverket har i sin anslagsframställning beräknat 1 100 000 kr. för samma ändamål.

I motionerna I: 756 och II: 875 föreslås att ytterligare 200 000 kr. anvisas för rationaliseringsarbeten inom speciellt bolagsbyrån.

Det är enligt utskottets mening uppenbart att de långa behandlingstiderna för ärenden inom patentverket utgör påtagliga olägenheter för näringslivet och andra som tar verkets tjänster i anspråk. Utskottet anser därför att pågående och planerat utvecklings- och rationaliseringsarbete inom verket måste drivas med intensitet och skyndsamhet. Det synes utskottet sannolikt att ganska betydande effektivitetsvinster kan göras särskilt inom bolagsbyrån genom mekanisering och automatisering av vissa arbetsrutiner. Väsentligt är också att den pågående översynen av vissa organisatoriska och personaladministrativa frågor drivs målmedvetet. Däremot har utskottet inte blivit övertygat om att en med 200 000 kr. ökad medelsanvisning mera avsevärt skulle förbättra förhållandena vid verket.

Utskottet har ansett sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning för nästa budgetår och avstyrker således motionerna I: 756 och II: 875.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 756 och II: 875 till *Patent- och registreringsverket* för budgetåret 1970/71 anvisar ett förslagsanslag av 30 515 000 kr.

**14. Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 2, s. 47—48) och hemställer

att riksdagen till *Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register* för budgetåret 1970/71 anvisar ett förslagsanslag av 1 400 000 kr.

### **Ekonomiskt försvar**

**15. Överstyrelsen för ekonomiskt försvar.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 1, s. 49—50) och hemställer

att riksdagen till *Överstyrelsen för ekonomiskt försvar* för budgetåret 1970/71 anvisar ett förslagsanslag av 6 643 000 kr.

16. **Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 2, s. 50—52) och hemställer

1. att riksdagen beslutar att under Fonden för beredskapslagring inrätta en överstyrelsens för ekonomiskt försvar delfond,

2. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att vid krig, krigsfara eller annan omständighet av synnerlig vikt för rikets försvarsberedskap disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret av högst 300 milj. kr.,

3. att riksdagen till *Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett förslagsanslag av 82 340 000 kr.

### Diverse

17. **Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet.** Kungl. Maj:t har (punkt F 1, s. 53—55) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet för budgetåret 1970/71 anvisa ett anslag av 4 600 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

*dels de likalydande motionerna I: 298 av herr Bohman m. fl. och II: 330 av herr Holmberg m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att motionerna måtte överlämnas till glesbygdsutredningen och sakkunniga för planering av turistanläggningar och fritidsområden för beaktande vid deras fortsatta utredningsarbete samt att till Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet för budgetåret 1970/71 anvisa ett med 600 000 kr. förhöjt anslag av 5 200 000 kr.,*

*dels de likalydande motionerna I: 303 av fröken Stenberg och herr Schött samt II: 255 av herrar Thylén och Oskarson vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om åtgärder för upprättande och genomförande av en generalplan för utveckling av det svenska turistlivet,*

*dels de likalydande motionerna I: 740 av herr Dahln m. fl. och II: 881 av fru Nettelbrandt m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte A. i skrivelse till Kungl. Maj:t begära 1. att motionerna överlämnas till kommittén för »planering av turistanläggningar och fritidsområden» för att i motionerna framförda synpunkter skall bli beaktade i kommitténs fortsatta utredningsarbete, 2. att hos Svenska turisttrafikförbundet eller annat lämpligt organ begära förslag på snabbt verkande åtgärder som underlättar ny- och om-etableringar för de mindre turistanläggningarna företrädesvis i glesbygd samt B. för budgetåret 1970/71 anvisa ett med 600 000 kr. förhöjt anslag såsom bidrag till STTF:s fortsatta Sverigekampanj,*

*dels de likalydande motionerna I: 760 av fröken Stenberg och herr Strand-*

berg samt II: 884 av herrar Nilsson i Agnäs och Petersson i Gäddvik vari hemställt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära att 1. den nu sittande utredningen »Turistsakkunniga» kompletteras med representanter för Turisttrafikförbundet och Kommunförbundet samt 2. att motionerna överlämnas till »Turistsakkunniga» för beaktande,

dels motionen II: 332 av fru Sundberg och herr Krönmark vari hemställt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att Svenska turisttrafikförbundet får i uppdrag att genomföra en kampanj bland sina medlemmar för att göra dem uppmärksamma på kravet på korrekt och fullständig information såväl i tryckt informationsmaterial som vid turistbyråernas service till allmänheten samt att riksdagen måtte besluta att till Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet för budgetåret 1970/71 anvisa ett anslag av 4 630 000 kr.

*Utskottet.* Svenska turisttrafikförbundet är det centralt ansvariga organet för den turistvärvande verksamheten i vårt land. För innevarande budgetår har 4 050 000 kr. anvisats till förbundet från detta anslag och 154 000 kr. från anslaget Turistpropaganda i Amerikas förenta stater. Härutöver har förbundet fått årliga bidrag från kollegiet för Sverige-information i utlandet. Vidare har anvisats 600 000 kr. av särskilda fondmedel för en Sverigekampanj år 1970, som syftar till att åstadkomma en successiv ökning av semester- och fritidsresandet inom Sverige och till en sådan utveckling av den svenska turistnäringen att en spridning i tid och rum av Sverigeturismen underlättas. Villkoret för medelsanvisning till kampanjen har varit att andra intressenter satsat minst samma belopp.

Kungl. Maj:t föreslår att anslaget räknas upp med 550 000 kr. och ställer i utsikt att 150 000 kr. därutöver skall kunna anslås av särskilda fondmedel för en ytterligare förstärkning av förbundets resurser.

I motionerna I: 298 och II: 330 samt I: 740 och II: 881 har hemställt att i enlighet med ett av turisttrafikförbundet framlagt förslag 600 000 kr. måtte anvisas för fortsättning av 1970 års Sverigekampanj.

Utskottet finner det angeläget att inlandsturismen stimuleras och fäster stort avseende vid att den av turisttrafikförbundet inledda kampanjen målmedvetet genomförs och fullföljs. De åtgärder som planerats i samband med kampanjen kan genom att de innebär förbättrad information om och marknadsföring av tillgängliga turistresurser väntas få en positiv effekt även när det gäller att sprida kännedom om Sverige utomlands.

Enligt vad utskottet erfarit kommer Kungl. Maj:t sedan igångsättningen av årets kampanj och den mer detaljerade uppläggnings av densamma kan bedömas att pröva frågan om bidrag för en fortsättning av kampanjen. Det har upplysts att medel från handels- och sjöfartsfonden skall kunna disponeras för ändamålet.

I detta sammanhang vill utskottet framhålla att något omedelbart utslags-

givande resultat av den nyligen inledda kampanjen knappast är att vänta. Utskottet delar således helt motionärernas uppfattning att en kampanj av detta slag bör slås ut över flera år för att få avsedd effekt. Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:ts kommande prövning av ärendet görs i en positiv anda och föreslår att riksdagen som sin mening ger detta till känna för Kungl. Maj:t.

Till följd av vad sålunda anförts har utskottet funnit sig kunna godtaga den av Kungl. Maj:t för nästa budgetår gjorda anslagsberäkningen och avstyrker yrkandena i motionerna I:298 och II:330 samt I: 740 och II:881 om anvisande under detta anslag av medel för fortsatt inrikeskampanj.

I motionen II: 332 görs gällande att den information som ges om turistmål och olika aktiviteter för turister ofta är otillförlitlig. Motionärerna föreslår därför att Svenska turisttrafikförbundet får i uppdrag att genomföra en kampanj för att komma till rätta med missförhållandena.

Utskottet får med anledning härav framhålla att det måste anses åligga turisttrafikförbundet att som producent och distributör av informationsmateriel se till att den information som ges är korrekt. Något särskilt uttalande från riksdagens sida i denna fråga finner utskottet inte påkallat. Vad sedan gäller materiel som inte utgår via förbundet räknar utskottet med att det mera utvecklade samarbete som etablerats mellan kommunförbundet och turisttrafikförbundet skall kunna bidra till att ökade ansträngningar görs på fältet för att avhjälpa de i motionen påtalade bristerna. Med hänsyn härtill anser sig utskottet kunna avstyrka motionen II: 332.

Statens insatser för turism och friluftsliv m. m. — i synnerhet i glesbygden — behandlas av två nyligen tillsatta utredningar, nämligen sakkunniga för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. och glesbygdsutredningen. Ett flertal motionsyrkanden har framlagts som berör frågor med anknytning till nämnda utredningars arbete.

Vad först gäller förslaget i motionerna I: 760 och II: 884 att utredningen angående turistanläggningar m. m. skall kompletteras med representanter för turisttrafikförbundet och kommunförbundet får utskottet erinra om att de sakkunniga enligt sina direktiv har att bedriva sitt arbete i nära samarbete med berörda statliga myndigheter, kommuner och organisationer. Utskottet förutsätter att så sker och har inte funnit anledning biträda yrkandet om särskild representation i utredningen för turisttrafikförbundet och kommunförbundet. Motionerna avstyrks därför i denna del.

I motionerna I: 303 och II: 255 har hemställts om en generalplan för utveckling av det svenska turistlivet. Det åligger de sakkunniga för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. att bl. a. inventera vilka områden som kan anses lämpliga för turism och friluftsliv. Enligt utskottets mening kan det då inte vara välbetänkt att upprätta och genomföra den i motionerna föreslagna generalplanen för turistlivet. Utskottet avstyrker sålunda motionerna I: 303 och II: 255.

Vad beträffar de i motionerna I: 740 och II: 881 aktualiserade åtgärderna för att underlätta ny- och ometableringar för de mindre turistanläggningarna företrädesvis i glesbygd har utskottet funnit dessa åtgärder vara i huvudsak av den arten att man kan förutsätta att de beaktas dels i tidigare nämnda utredningssammanhang, dels av turisttrafikförbundet och kommunförbundet. Utskottet har vidare erfarit att arbetsmarknadsstyrelsen och naturvårdsverket tillhandahåller viss information som har beröringspunkter med i motionerna påtalat behov av rådgivning. Under återopande härav avstyrker utskottet nämnda motioner i vad de avser vissa snabbt verkande åtgärder.

I motionerna I: 298 och II: 330, I: 740 och II: 881 samt I: 760 och II: 884 redovisas en rad åtgärder som enligt motionärernas mening bör uppmärksammas när det gäller att utveckla turismen i Sverige. Motionärerna hemställer att motionerna i förevarande delar skall överlämnas till sakkunniga för planering av turistanläggningar och friluftsområden m.m. Vad beträffar motionerna I: 298 och II: 330 hemställs även om överlämnande till glesbygdsutredningen.

Såvitt utskottet kan finna är de i motionerna upptagna spörsmålen av den natur att de — i varje fall i sina väsentligaste delar — faller inom utredningarnas uppdrag. Yrkandena om överlämnande bör därför inte påkalla någon riksdagens åtgärd.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen i anledning av motionerna I:298 och II:330 samt I:740 och II:881 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anført beträffande medel till fortsatt Sverigekampanj,

2. att riksdagen avslår motionen II: 332 i vad den avser särskilt uppdrag angående kampanj för korrekt information,

3. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I:298 och II:330, I:740 och II:881 samt II: 332, samtliga motioner i vad de avser medelsanvisningen, till *Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet* för budgetåret 1970/71 anvisar ett anslag av 4 600 000 kr.,

4. att riksdagen avslår motionerna I: 760 och II: 884 i vad avser viss representation i sakkunniga för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m.,

5. att riksdagen avslår motionerna I: 303 och II: 255,

6. att riksdagen avslår motionerna I: 740 och II: 881 i vad de avser vissa snabbt verkande åtgärder för att underlätta ny- och ometableringar för de mindre turistanläggningarna,

7. att riksdagen avslår motionerna I: 298 och II: 330 i vad avser deras överlämnande till glesbygdsutredningen och sak-

kunniga för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m.,

8. att riksdagen avslår motionerna I: 740 och II: 881 samt I: 760 och II: 884 i vad avser deras överlämnande till sakkunniga för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m.

**18. Turistpropaganda i Amerikas förenta stater.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 2, s. 55) och hemställer

att riksdagen till *Turistpropaganda i Amerikas förenta stater* för budgetåret 1970/71 anvisar ett anslag av 154 000 kr.

**19. Kostnader för vissa nämnder m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 4, s. 56) och hemställer

att riksdagen till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett förslagsanslag av 30 000 kr.

## KAPITALBUDGETEN

### Fonden för låneunderstöd

**20. Lån till utbyggnad av oljelagringen.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt V: 1, s. 57—59) och hemställer

att riksdagen till *Lån till utbyggnad av oljelagringen* för budgetåret 1970/71 anvisar ett investeringsanslag av 11 500 000 kr.

**21. Lån till ombyggnad av Sverigehuset i Paris.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt V: 2, s. 59) och hemställer

att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att besluta om villkoren för räntebetalning och amortering av det år 1964 beviljade lånet till ombyggnad av Sverigehuset i Paris.

### Fonden för beredskapslagring

#### Överstyrelsens för ekonomiskt försvar delfond

**22. Lagring för beredskapsändamål.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt VIII: 1, s. 60) och hemställer



att riksdagen till *Lagring för beredskapsändamål* för budgetåret 1970/71 anvisar ett investeringsanslag av 700 000 000 kr.

## Diverse kapitalfonder

### Förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap

23. **Förrådsanläggningar m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt IX: 1, s. 60—62) och hemställer

att riksdagen till *Förrådsanläggningar m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett investeringsanslag av 3 795 000 kr.

## UPPSKJUTNA FRÅGOR

24. **Uppskjutna frågor.** Utskottet kommer senare under sessionen att yttra sig beträffande Kungl. Maj:ts under följande punkter framlagda förslag, nämligen

B 1 Kommerskollegium

B 7 Exportfrämjande åtgärder för textil- och konfektionsindustrierna, m. m.

C 1 Näringsfrihetsrådet

F 3 Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m.  
vilket utskottet här

anmäler.

Stockholm den 7 april 1970

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

---

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Bohman (m), Birger Andersson (s), Axel Andersson (fp), fru Wallentheim (s), herrar Mårtensson (s), Bertil Petersson (s), Bengt Gustavsson (s), Herbert Larsson (s), Nyman (fp), Hjorth (s), Wååg (s), Strandberg (m), Wikström (fp), Johan Olsson (cp) och Olle Eriksson (cp) samt

från andra kammaren: herrar Mellqvist (s), Eliasson i Sundborn (cp), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Lindholm (s), Mattsson (cp), Alemyr (s), Lindahl (s), Fagerlund (s), Svanberg (s), Petersson i Gäddvik (m), Mundebo (fp), Zachrisson (s), Lothigijs (m), Sundman (cp) och Eriksson i Arvika (fp).

---

## Reservationer

1. vid *punkten 6* (Främjande av utrikeshandeln m. m.) beträffande *kommersiell information i utlandet* av herrar Bohman (m), Axel Andersson (fp), Nyman (fp), Strandberg (m), Wikström (fp), Johan Olsson (cp), Olle Eriksson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Mattsson (cp), Petersson i Gäddvik (m), Mundebo (fp), Lothigius (m), Sundman (cp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser

*dels* att det stycke i utskottets yttrande som på s. 3 börjar med »Under senaste» och på s. 4 slutar med »arbetande glasindustrin» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Kollegiet för Sverige-information i utlandet har enligt statsrådsprotokollet begärt en uppräknig med drygt 4 milj. kr. Kungl. Maj:ts förslag innebär i förhållande härtill endast en synnerligen blygsam upprustning.

Konkurrensen på de viktigaste exportmarknaderna är hård, vilket ställer ökade krav på marknadsföring. Det står för utskottet helt klart att väsentligt större resurser måste ställas till förfogande om kollegiet på någorlunda fullödigt sätt skall kunna följa upp tidigare satsningar i skilda länder och effektivt fylla sin uppgift som samordnande organ. Utskottet ansluter sig därför till förslaget om en uppräknig av medelsanvisningen till kommersiell information med 1 milj. kr. i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag. Detta belopp bör i första hand tagas i anspråk för en intensifiering av insatserna för små och medelstora företag.»

*dels* att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

»2. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 370 och II: 406, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till kommersiell information i utlandet beräknar 6 400 000 kr.,»

*dels* att utskottets hemställan under 4 vid bifall till yrkandet beträffande hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

»4. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 216 och II: 249 samt I: 370 och II: 406, samtliga motioner i vad de avser medelsanvisningen, till *Främjande av utrikeshandeln m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 8 865 000 kr.»

2. vid *punkten 9* (Statens institut för konsumentfrågor: Förvaltningskostnader) beträffande *medelsanvisningen* av herrar Axel Andersson (fp), Nyman (fp), Wikström (fp), Mundebo (fp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser

*dels* att det stycke i utskottets yttrande på s. 6 som börjar med »Utskottet anser» och slutar med »och II: 248» bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar motionärernas uppfattning att den av Kungl. Maj:t före-

slagna medelsanvisningen inte är tillfyllest om konsumentinstitutet skall kunna på ett meningsfullt sätt fullgöra de uppgifter som lagts på institutet. Utskottet biträder därför förslaget i motionerna I: 214 och II: 248 om uppräkningsanslag till 6 934 000 kr.»

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

»1. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 214 och II: 248, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Statens institut för konsumentfrågor: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1970/71 anvisar ett förslagsanslag av 6 934 000 kr.,»

3. vid *punkten 9* (Statens institut för konsumentfrågor: Förvaltningskostnader) beträffande *konsumentutbildning* av herrar Axel Andersson (fp), Nyman (fp), Wikström (fp), Johan Olsson (cp), Olle Eriksson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Mattsson (cp), Mundebo (fp), Sundman (cp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 6 som börjar med »Enligt skolöverstyrelsens» och slutar med »ifrågavarande motionsyrkande» bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill starkt framhålla vikten av en grundläggande och utökad konsumentutbildning. Denna måste påbörjas redan i grundskolan och fullföljas i hela gymnasieskolan. Ökade möjligheter för vidgad utbildning i konsumentkunskap bör därtill ges inom vuxenutbildningen. Utskottet tillstyrker ifrågavarande motionsyrkande.»

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

»3. att riksdagen med bifall till motionerna I: 215 och II: 250 såvitt nu är i fråga som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande en utredning om konsumentutbildning i skolan,»

4. vid *punkten 9* (Statens institut för konsumentupplysning: Förvaltningskostnader) beträffande *konsumentkommittéer* av herrar Axel Andersson (fp), Nyman (fp), Wikström (fp), Johan Olsson (cp), Olle Eriksson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Mattsson (cp), Mundebo (fp), Sundman (cp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 7 som börjar med »Då konsumentutredningen» och slutar med »avstyrkes motionsyrkandena» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Motionärerna understryker den stora betydelsen av konsumentkommittéer med allsidig sammansättning genom bl. a. representation för konsument- och producentintressen.

Utskottet anser att ansvarstagandet för konsumentkommittéer är en uppgift som i första hand bör åvila samhället. Konsumentkommittéer bör inrättas på så många platser som möjligt och ges en kommunal förankring.»

*dels* att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

»5. att riksdagen med bifall till motionerna I: 215 och II: 250 samt I: 547 och II: 639, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande inrättande av konsumentkommittéer,»

5. vid *punkten 9* (Statens institut för konsumentfrågor: Förvaltningskostnader) beträffande *samrådsorgan* av herrar Axel Andersson (fp), Nyman (fp), Wikström (fp), Johan Olsson (cp), Olle Eriksson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Mattsson (cp), Mundebo (fp), Sundman (cp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser

*dels* att det stycke i utskottets yttrande på s. 7 som börjar med »Även denna» och slutar med »någon åtgärd» bort ha följande lydelse:

»Utskottet finner att ett samrådsorgan av i motionerna redovisat slag skulle vara av betydande värde för att bevaka konsumenternas intressen. Denna fråga torde ligga inom ramen för konsumentutredningens uppgifter. Enär detta inte framgår av direktiven eller utredningens lägesrapport anser utskottet det viktigt att riksdagen hemställer att Kungl. Maj:t genom tilläggsdirektiv uppdrar åt konsumentutredningen att ta under övervägande i motionerna föreslaget samrådsorgan och komma med förslag därom. Därvid bör beaktas att i samrådsorganet bör ingå representanter för såväl forskning som producenter och konsumenter.»

*dels* att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

»6. att riksdagen med bifall till motionerna I: 215 och II: 250 och i anledning av motionerna I: 547 och II: 639, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande tilläggsdirektiv till konsumentutredningen,»

6. vid *punkten 9* (Statens institut för konsumentfrågor: Förvaltningskostnader) beträffande *överlämnande i viss del av motionerna I: 215 och II: 250 samt I: 547 och II: 639* av herrar Axel Andersson (fp), Nyman (fp), Wikström (fp), Johan Olsson (cp), Olle Eriksson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Mattsson (cp), Mundebo (fp), Sundman (cp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med »Att riksdagen» och slutar med »under övervägande» bort ha följande lydelse:

»I motionerna redovisas utförligt en principiell syn på konsumentens roll och ställning i ett modernt samhälle. Denna redovisning ligger sedan som grund för de praktiska reformförslag, som motionärerna framför.

I motionerna diskuteras bl. a. marknadsekonomin fördelar från konsumentens synpunkt. Erfarenheterna visar att marknadsekonomin varit den bästa miljön för uppfinningar och produktförbättringar.

Utskottet kan inte dela den kritik som ibland framförs mot marknads-ekonomins funktionssätt och som bottnar i föreställningen att ett socialistiskt, administrativt styrt system skulle tillgodose konsumenternas behov på ett bättre sätt.

Konsumentpolitik är meningsfull endast i en marknadsekonomi med ett så fritt konsumtionsval som möjligt. Motionärerna har enligt utskottets mening på ett övertygande sätt visat att det är möjligt att vidmakthålla ett fritt konsumtionsval för den enskilde konsumenten även i dagens samhälle med dess rikt varierade utbud av varor och tjänster.

Utskottet kan i likhet med motionärerna inte dela den inställning vilken vissa konsumentpolitiker har att individer och hushåll i allmänhet fattar beslut som är orationella och att man därför måste lyfta bort vissa delar av ansvaret från konsumenterna till dem som bättre kan bära det. Genomförd leder en sådan syn, som motionärerna påpekar, inte bara till ett förnekande av möjligheten av ett fritt konsumtionsval utan samtidigt till ett förkastande av den politiska demokratin, som ju även den bygger på enskilda människors rationella valhandlingar.

Det fria konsumtionsvalet måste skyddas och vidareutvecklas genom en rad konsumentpolitiska åtgärder.

I motionerna I: 547 och II: 639 tas även upp en principiell redovisning av konsumentpolitiken. Bl. a. framhålles nödvändigheten av en fungerande konkurrens för att ge konsumenten möjlighet att genom sin efterfrågan påverka vad som skall produceras. Kartell- och monopolföreteelser skall hindras genom konkurrensstimulerande åtgärder. Reklamen skall vara vederhäftig och utformas i enlighet med de sociala krav samhället ställer.

De tjänster av olika slag som staten och kommunerna tillhandahåller, t.ex. undervisning, daghemsplatser, lekplatser, miljövård och sjukvård, är endast i begränsad utsträckning bestämda av ett fritt konsumtionsval. Samhället måste utforma insatserna på sådana områden efter en bedömning av konsumtionsbehovet. Det är en viktig uppgift för samhället att informera medborgarna om de tjänster som den offentliga sektorn erbjuder.

Ett fritt och självständigt konsumtionsval förutsätter, att konsumenterna är prismedvetna och utrustade med tillräckliga kunskaper om varor och tjänster. Den samhällseliga konsumentupplysningen måste därför utvecklas och till grund för denna måste man satsa på forskning om konsumenternas behov och önskemål, varuprovningar och prisutredningar.

Utskottet finner motionärernas synpunkter av stort värde för den framtida konsumentpolitikens inriktning. Riksdagen bör därför förvissa sig om att konsumentutredningen tar upp dessa till ingående prövning. Detta synes bäst ske genom att motionerna överlämnas till utredningen.»

*dels* att utskottets hemställan under 7—8 bort ha följande lydelse:

»7. att riksdagen med instämmande i de principiella ståndpunkter som framförts i motionerna I: 215 och II: 250 anhåll-

ler att Kungl. Maj:t överlämnar motionerna till konsumentutredningen,

8. att riksdagen med instämmande i de principella ståndpunkter som framförts i motionerna I: 547 och II: 639 anholder att Kungl. Maj:t överlämnar motionerna till konsumentutredningen.»

7. vid *punkten 11* (Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning) beträffande *medelsanvisningen* av herrar Bohman (m), Axel Andersson (fp), Nyman (fp), Strandberg (m), Wikström (fp), Johan Olsson (cp), Olle Eriksson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Mattsson (cp), Petersson i Gäddvik (m), Mundebo (fp), Lothigius (m), Sundman (cp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser

*dels* att det stycke i utskottets yttrande på s. 8 som börjar med »Utskottet tillstyrker» och slutar med »alltså avslås» bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar motionärernas mening att den av Kungl. Maj:t förordade anslagshöjningen är otillräcklig mot bakgrund av de väsentliga uppgifter på konsumentområdet för vilka kostnaderna skall bestridas med medel från detta anslag. Utskottet föreslår därför att anslaget räknas upp med 306 000 kr. utöver vad Kungl. Maj:t förordat och alltså tas upp med 4 600 000 kr.»

*dels* att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 214 och II: 248, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 4 600 000 kr.»

8. vid *punkten 12* (Bidrag till Varudeklarationsnämnden) beträffande *medelsanvisningen* av herrar Axel Andersson (fp), Nyman (fp), Wikström (fp), Mundebo (fp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser

*dels* att det stycke i utskottets yttrande på s. 9 som börjar med »Utskottet ansluter» och slutar med »denna anslagsrubrik» bort ha följande lydelse:

»Betydelsen av varudeklarationsnämndens verksamhet är allmänt omvittnad. Att en så begränsad medelsram som Kungl. Maj:t föreslagit måste verka starkt hämmande på nämndens arbetsmöjligheter är uppenbart. Utskottet tillstyrker anslagsyrkandet i motionerna I: 214 och II: 248 och föreslår att till bidrag till varudeklarationsnämnden anvisas 1 250 000 kr.»

*dels* utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

»1. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 214 och II: 248, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till Varudeklarationsnämnden* för budgetåret 1970/71 anvisar ett anslag av 1 250 000 kr.,»

9. vid *punkten 12* (Bidrag till Varudeklarationsnämnden) beträffande internationella *dokumentationscentraler* av herrar Axel Andersson (fp), Nyman (fp), Wikström (fp), Mundebo (fp) och Eriksson i Arvika (fp) som anser

*dels* att det stycke i utskottets yttrande på s. 10 som börjar med »Med hänsyn» och slutar med »ifrågavarande motionsyrkanden» bort ha följande lydelse:

»Erfarenheterna visar att nuvarande internationella konsumentpolitiska organ saknar tillräckliga ekonomiska och andra resurser för att åstadkomma en effektiv samordning av varutestning och varudeklaration. Utskottet anser därför att Sverige bör ta initiativ till bildandet av en internationell dokumentationscentral för varufakta. Den bör tilldelas tillräckliga resurser genom medlemsländernas insatser för att kunna arbeta snabbt och effektivt.»

*dels* att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

»2. att riksdagen med bifall till motionerna I: 742 och II: 855 samt I: 215 och II: 250, de två sistnämnda såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande en internationell dokumentationscentral för varufakta.»

### Särskilt yttrande

vid *punkten 9* (Statens institut för konsumentfrågor: Förvaltningskostnader) av herrar Bohman (m), Strandberg (m), Petersson i Gäddvik (m) och Lothigius (m) som anfört:

»Den fria marknadshushållningen har visat sig kunna bättre än andra ekonomiska system förena kravet på snabbt framåtskridande med garantier för enskild ekonomisk och politisk rörelsefrihet. Det är ett gemensamt intresse att de ofullkomligheter och brister som detta — liksom andra — ekonomiska system uppvisar kan avhjälpas utan att dess principiella grund raseras. Blandekonomin bygger på fri konkurrens som pådrivande och skyddande faktor. För att stimulera konkurrensen har statsmakterna inskridit med lagstiftning mot konkurrensbegränsande åtgärder. För att rätt kunna fungera kräver konsumtionssamhället också ekonomiskt medvetna och insiktsfulla konsumenter. På motsvarande sätt måste statsmakterna — för att konsumenten skall kunna utöva sin fria valrätt på en marknad med ett snabbt växande, ofta komplicerat sortiment — stödja dem genom information och annan kunskapsförmedling, genom lagstiftning till skydd mot otillbörlig eller eljest förvanskad reklam eller marknadsföring, genom varuprovning och därav föranledd produktpåverkan.

Det ligger alltså i samhällets, konsumenternas och även näringslivets intresse att konsumentpolitiken är effektiv och konstruktiv. Statsmakternas

insatser har hittills varit famlande och saknat helhetssyn. Uppgifterna har varit splittrade på olika organ, som bedrivit en sinsemellan delvis oförenlig verksamhet. Under 1960-talet har inte mindre än nio olika utredningar behandlat olika konsumentupplysningsfrågor och framlagt förslag. Från statsmakternas sida har emellertid i stort sett blott vidtagits organisatoriska och administrativa upprustningsåtgärder inom olika konsumentupplysningsorgan. Samlande lösningar har saknats.

Även om den aktiva konsumentinformationen även framdeles kommer att utövas på en fri marknad under inverkan av konsumenternas egna, i efterfrågan uttryckta preferenser, fordras kompletterande insatser från statsmakternas sida. Konsumentpolitiken måste syfta till att upplysa och skydda konsumenterna. Verksamheten inom de olika på konsumentområdet nu verksamma organen måste överses och samordnas. Skolundervisningen måste inriktas på att öka elevernas möjlighet till bedömning inte bara av marknadsförda varor och tjänster utan också av hushållsekonomiska problem. Motsvarande insatser erfordras även inom andra utbildningsorganisationer, radio och TV samt folkbildnings- och liknande intresse sammanslutningar. De rättsliga och utomrättsliga reglerna i fråga om reklam och marknadsföring måste kompletteras med en lagstiftning inriktad på att förebygga missvisande, skadliga eller oriktiga reklam- eller försäljningsåtgärder. Sådana delar av den nuvarande köplagen, som gäller konsumentköp, bör utbytas och anpassas till det moderna konsumtionssamhällets behov. Inte minst påkallat framstår det att åstadkomma den reglering av formerna för agentförsäljning i hemmen, som kan finnas påkallad för att skydda den svagare parten mot missbruk.

En modern konsumentpolitik måste utövas i samarbete med näringslivet samt fristående provnings- och forskningsinstitut. Eftersom även i framtiden den alldeles övervägande delen av informationsverksamheten måste bedrivas av näringslivet är det angeläget att åstadkomma en sådan prioritering och koncentration av de statliga insatserna, att dessa inriktas på särskilt betydelsefulla sektorer och för konsumentens ekonomi speciellt angelägna behov. Om den samhälleliga konsumentpolitiken skall fylla det avsedda syftet måste den bedrivas under iakttagande av högt ställda anspråk på objektivitet och saklighet.

Dessa och andra liknande spørsmål behandlas för närvarande i den statliga konsumentutredningen, som i en lägesrapport i slutet av förra året redovisade det hittillsvarande resultatet av sitt arbete. I lägesrapporten, vilkens teoretiska analyser och långtgående mål för en framtida samhällsinriktad konsumentpolitik icke kan av oss accepteras, redovisas en sammanfattning av de olika frågor som nu diskuteras inom utredningen och av vilka flertalet kan antas föranleda konkreta förslag. I utredningen är såväl arbetsmarknadens parter som näringslivets organisationer representerade.



Det vore oriktigt och skulle strida mot hittills tillämpad praxis i Sveriges riksdag att i detta läge, då konsumentpolitiken i hela dess vidd utreds i enlighet med mycket generellt avfattade direktiv, göra uttalanden som i olika hänseenden skulle kunna uppfattas som ställningstaganden från riksdagens sida. Därmed bör enligt vår mening anstå till dess att utredningen slutfört sitt arbete och proposition framlagts inför riksdagen.

Ehuruväl vår syn på en tidsenlig konsumentpolitik i väsentliga hänseenden överensstämmer med den uppfattning som redovisats i motionerna I:215 och II:250 samt I:547 och II:639, har vi alltså av här angivna skäl ansett oss böra ansluta oss till statsutskottets majoritet utom i fråga om medelsanvisningen för konsumentvaruforskning och konsumentupplysning, som vi ansett böra ske på det sätt som angivits i reservationen under punkten 11.»